

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 43. De iis quæ obseruanda sunt in matrimonii vsu,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

notabile scandalum aliorum. Iam vero Præto ex officio iusta de causa procedenti parendum est in conscientia, iuxta illud ad Roman. 13. Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt ipsi sibi damnationem acquirunt. Pro posteriori parte autem faciunt rationes quas idem Sanchez ibidem affert num. 30. Nobis sufficere potest quarta, quæ talis est. Diuortij sententia absoluit innocentem à debito coniugalis societatis, dissolutique Contractum matrimonij quoad ius thori & cohabitationis, manente vinculo. Quare innocens postea fornicans, reus erit quidem adulterij in ordine ad Deum, ob perseuerans matrimonij vinculum: non peccabit tamen aduersus coniugem dimissum nec inferet illi iniuriam (quandoquidem iure per matrimonium quæsit, spoliatus est per Iudicis sententiam) perinde ac coniux fornicans altero coniugente reus est adulterij in ordine ad Deum ob vinculum matrimonij: non tamen in ordine ad coniugem coniuuentem: cuius iniuria cessat. Ita ille bene totidem pene verbis.

331. NOTANDVM POSTREMO, conciliationem coniugis adulteri cum innocente esse posse, nõ modo expressam: qua expresse condonatur adulterium: sed etiam tacitam, per quam factò aliquo animus condonantis aperitur. De qua re Sanchez in sequenti disput. 4. inter cætera habet conclusiones has ad praxim conducentes.

Prima est. Coniugem innocentem habendo carnalem copulam cum coniuge adultero, censei condonare ei iniuriam adulterij, nec deinceps liberum esse ei, ob id ipsum ab illo diuertere. Hanc ipse Sanchez habet num. 6. pro eaque plurimos citat præmissa hac ratione: quod per talem copulam caro adulteri diuisa, restituatur ad pristinam unionem; iterumque ipse efficitur vna caro cum carne innocentis: ita ut matrimonium quoad thorum & habitationem dissolutum, ob carnis diuisionem, instauratur carne de nouo effecta vna per copulam conjugalem: si quidem adsint duæ conditiones. Prior est, de qua idem nu. 9. & tribus sequent. ut coniux innocens conscius sit adulterij alterius coniugis. Ratio est, quia nulla remissio datur vbi est ignorantia iniuriæ: nec enim actus agentium operantur vltra eorumdem intentionem: nec intentio haberi potest vbi ignorantia adest.

Addit ille primo, innocentem sufficienter censei conscientium, qui etiam non sit omnino certus, habet tamen probabiles adulterij rationes, ob quas iure inducitur ad illud credendum: quod quidem est, ipsum habere moralem certitudinem, sufficientem ad mouendum in agendo virum prudentem. Addit secundo, nihil referre, quod adulter adulterio diuixerit Sodomiam aut bestialitatem: quærum innocens non sit conscius: quia cõm, sicut adulterium, ob carnis diuisionem sint causa diuortij: id quod sufficit ad tollendum ipsammet diuisionem, sufficit etiam ad tollendum diuortium. Eadem diuisio autem ex quibuscumque causis nascatur, sufficienter tollitur per copulam conjugalem habitam animo efficiendi vnã carnẽ cum coniuge, qui suam diuisit. Addit tertio, ad validitatem propositionis condonationis non esse necessarium, ut adulter cognoscat suum adulterium notum esse innocenti, quia ad eam non requiritur eiusdem adulteri acceptatio: sed sufficit tolli impedimentũ voluntatis, qua innocens iure suo vtens nolit adultero cohabitare: sicut ad videndum, manente potentia visua integra (prout matrimonium manet integrum adulterio non obstante) sufficit appositum obstaculum tollere. Posterior conditio requisita ut copula censeatur condonatio, est vt sponte habita sit: nam donatio proficisci debet de se à liberali voluntate, cum nemo agens compulsus necessitate, liberalis præsumatur. Vnde idem bene colligit, non esse talem censendam, si vxor viro adultero debitum reddat, graui metu ipsius percussa: nec item si reddat falso persuasa se ad id teneri.

332. Secunda conclusio est. Innocentem sponte propria retinentem secum adulterum, censei condonare illi adulterium. Ratio est, quod id sit manifestum amicitia signũ. Intelligi autem, sicut in precedenti conclusione, dum modo innocens ipse certo sciat adulterium commissum esse, aut violentam de eo suspicionem habeat ex coniecturis ad

moralem certitudinem sufficientibus. Deinde, vt idem adulterium ita sit publicum, vt nulla tergiversatione celari possit, quia non possit alioqui propria auctoritate adulterum repellere: si que repelleret, lis ei intentaretur: & deficiens in probatione, cogeretur à Iudice repulsam pati cuius incommodi timore, cum secum retinet, non est spontanea retentio, quæ habeat rationem liberalis donationis. Denique si retineatur ad breue solum tempus, expectando opportunitatem perficiendi diuortij.

Tertia conclusio est. Adulterium censei condonatum, si innocens, scienter ac sponte, seu nulla necessitate, nequidem honestate intuitu, compulsus, familiarem se exhibeat adultero, ludendo; ridendo, comedendo cum eo, osculando, amplexando. Ratio est: quia talia sunt signa amicitia manifesta. Quæ tamen, quia tantum faciunt condonationem præsumptam, si innocens cum eis animum habeat non condonandi adulterium: condonatio in foro interno erit nulla: etiam si in externo, ideo iudicabitur valida, quod exterius gesta animum contrarium indicent: nec actus operentur vltra intentionem agentium, ex lege Non omnis ff. Si certum petatur. Vbi ergo in hac re contraria intentio, non erit condonatio. De qua re Sanchez plenius in ead. disp. 14. à num. 20.

TRACTATUS VI.

De iis qua matrimonio annexa sunt consequenter.

AN NEXA matrimonio consequenter censentur, tum illius rectus vsus: de quo Apostolus in prior ad Thessalon. cap. 4. monet voluntatem Dei esse vt possideat vnusquisque vas suum in sanctificatione & honore, & non in passione desiderij, sicut gentes quæ ignorant Deum. Tum etiam proles ex illo suscepta. Atque de recto vsu docendum occurrit quænam ad eum requirantur.

CAPVT XLIII.

De iis qua obseruanda sunt in matrimonij vsu, vt rectus sit: ac primum de modo.

SUMMARIUM.

- 333 Triplex modus, ex quo illicita esse potest coniugalis copula, & in particulari de eo quo intravasa non naturale exercetur.
 334 De secundo modo, quo coniugalis copula fit cum seminis effusione extra vas, conclusiones notanda.
 335 De tertio modo, quo illicita est coniugalis copula, ob variationem naturalem situm coniugum.

VT rectus sit ac legitimus matrimonij vsus obseruanda sunt decem conditiones indicate his versibus:

Sit modus, & finis sine damno, solus, cohere,
 Sit locus & tempus, tactus, ne spernitur votum.

De his D. Anton. 3. par. tit. 1. cap. 20. Syluester & reliqui Summularij in verbo Debitum, Caiet. in verbo Matrimonij peccata, Nauar. in Enchir. cap. 16. num. 23. & nonnullis sequentibus; Toletus in instruct. Sacerd. lib. 7. cap. 20. & 21. Gregor. à Valentia tomo 4. disput. 10. quæst. 6. puncto 2. & Sanchez alios abunde citans libro 9. disput. 8. & aliquot sequentibus.

QUOD AVTEM ad modum attinet, is constituitur triplex reddens illicitum matrimonij vsum. Primus est, quando contra naturam, id est, in vase non debito fit copula. Secundus, quando semen extra id ipsum vas voluntarie effunditur. Tertius, quando semen effunditur quidẽ in proprio vase, sed variatur situs modulusq; concumbendi naturalis, qui est vt femina sit succuba & vir incubus.

De primo Sanchez disput. 17. cum quo, ac cum aliis quos ipse citat, tenenda sunt sequentes conclusiones. Prima est Semper esse peccatũ mortale coniuges vase naturali dimisso, abuti, aut abuti velle, non naturali. Ratio est:

quia

REGINA
 DE
 PRAE
 TORI
 E. V

quia id omnino aduerfatur naturali fini copulae coniugalis, qui est proles generati, estq; nefanda Sodomitia, quam aut aliam extra vas naturale feminis effusione vxor fecu exerceri nullo modo permittere debet, ne quidem ad mortem euadenda: non enim excusatur ex eo, qd vxor fit: quia ad solam copula aptam generationi proles vxor est. Adde, quod talis copula, vixore habita contra naturam, deterio: fit fornicatione; quae quoniam mala est intrinsece, nullo timore potest cohonestari.

Secunda conclusio est, Culpam esse mortalem si coniux in actu coniugali delectetur cogitatione vixore personae carnaliter dilectae, quae ad copularetur. Ratio aperta est; quia talis delectatio est mortala, de obiecto mortaliter malo.

Tertia est. Abusum vxoris per copulam extra vas naturale esse peccatum grauius simili co nullo cum soluta. Ratio est: quia talis abusus vxoris, vltra peccatu contra naturam, adulterium est duplici ex parte: hoc est, tum vxoris, tum etia viri quando quidem neuter eoru corpus suum alteri caste seruat, contra bonu fidei coniugalis: nec enim coniugium ordinatum est ad aliam copulam, qua naturalem, generationi proles aptam. Similis vero abusus vxorati cum soluta, adulteriu est: tantum modo ex parte viri. Ita docet Sanchez disp. 18. duo addens. Alterum non referre qd tale flagitium committatur de mutuo coniugum consensu. Id enim non excusat illud a mortali: vt nec vxoris consensus excusat adulterium mariti cum soluta: quia coniuges cedere nequeunt bono fidei, ad quod adstringuntur. Alterum, est in confessione eiusdem flagitij declaranda: sic circumstantiam personae coniugis propriae. Nam si maritus dicat in genere se foemina contra naturam cognouisse, cum id intelligi possit de foemina soluta, grauius peccati non satis aperiretur iuxta antedicta. Sin autem in genere dicat cum foemina coniugata eiusmodi flagitium commisisse; id intelligi possit, ta de aliena quam de propria vxore: & per consequens intelligi, tale peccatum aggrauari malitia inultitiae commissae contra virum talis vxoris quod mendacium esset. Neq; sufficere addidisse commissum de consensu mariti talis foeminae: quia id esset regere talem consensum esse suum: quando quidem intelligeretur de consensu alterius viri, siq; non conferretur sufficienter ad integritatem confessionis.

De secundo autem modo, sit quarta conclusio, Modum coeundi coniugum, ex quo sequitur voluntaria feminis effusio extra vas a natura destinatum ad generatione, peccatum esse mortale. Hec patet per illud, quod Genes. 38. dicitur De Onam filio Iudae, quem tale flagitium committentem occidit Dominus: eo quod, vt ibi dem addit, rem detestandam faceret. Adde, quem cumq; non modo in coniugio, sed etiam extra illud tali effusione se voluntarie contaminantem excludi a regno caelorum. Sunt enim illi molles; quos Apostolus inter eos qui id ipsum regnum non possidebunt, numerat in priori ad Corinth. cap. 6. vers. 9.

Quinta conclusio est. Procuracionem voluntariam effusionis feminis extra legitimum vsu copulae coniugalis, sic esse illicita, vt nulla circumstantia cohonestari valeat: ne quidem ad conseruandam vitam, medijs licitis, vt pharacis eisdem procurandae adhibitis. Hanc ab omnibus admitti testis est Sanchez disp. 17. nu. 16. qui ad confirmationem suppone, quod Abulenfis ad cap. 5. D. Math. qu. 184. ad 1. notat in feminis emissionem sentiri delectationem adeo vehementem, vt homines illam tanquam summum bonum persequantur, illiq; velut suae foelicitati adhaereant. Inde enim intelligitur, quod cum talis effectus sit alienissimus a recta ratione, tanquam radix & fomes omnis turpitudinis ac peruersionis bonorum morum, iure ita esse obuiatum cauae eiusdem effectus, vt feminis humani administrato extra concessum diuina ordinatione matrimonij vsu legitimum, non sit relicta in arbitrio hominis, sed ei prohibita, ob periculum quod subesset euidentissimum, ne alioqui homo passione libidinis excacatus; sibi passim periuadens iustam causam adesse eiusdem feminis effundendi, illud prodigeret: siq; inuicem luxuria vicia pullularent in perniciem boni communis: vitandam, etiam cum iactura vitae hominis priuati: ideoq; ad eam seruandam, non est censenda licita praememorata effusio.

Sexta conclusio est, Non obstante matrimonij validitate, si ex superueniente ob morbum aliquem aut absentium imbecillitate viri, aut arctitudine foeminae, nullatenus possit se-

men intra huius vas debitum effundi: copulam coniugalem non esse licitam. Pro qua Sanchez in sequenti nu. 20. aliquod authores citat: praemissa hac ratione: quod coniugibus permessa sit solum copula ea, qua femine intra naturale vas effunditur: cuiusmodi si impossibilis esse inueniatur, non licet eam attentare. Addit nihilominus idem authores talibus coniugibus si periculum pollutionis absit, licitum esse mutuos amplexus, oscula, aliosq; id genus tactus; quandoquidem sunt veri coniuges: nec obstat, quod nequeant eos referre ad copulam tanquam ipsis impossibilem: quia possunt eodem referre ad sedationem concupiscentiae carnis: vel ex ad exhibitionem, signorum mutui amoris.

Septima conclusio est, Quando consideratis omnibus circumstantijs probabilis spes aduerit feminam di intra vas, licitum esse coniugibus id ipsum per copulam attentare, etiam si per accidens & praeter eorum intentionem semen extra vas effundatur. Pro hac Sanchez num. 22. Caietanum, Nauarru, aliquotq; alios citat & probat: quia in tali casu coniuges vacant rei licitae: vt pote sibi possibili ac permessa: quodq; ex ea sequatur feminis extra vas effusio, accidit praeter ipsorum intentionem. Quo fit, vt ea excusetur a peccato, tanquam actus hominis: non quidem agentis, sed patientis illam. Quod si non obstat, quin memorata copula sit illicita: oporteret plurimas actiones necessarias omittere tanquam illicitas ob periculum secuturae ex eis pollutionis contra agentis intentionem: quale contingere potest in audiendis confessionibus, in medendis morbis mulierum, alijsque multis. Videnda sunt dicta in praeced. libr. 22. cap. 3. sect. 9. Accedit, quod in cap. Laudabilem, De frigidis & malefic. triennalis experientia concedatur coniugibus dubitantibus an impotentia ipsorum sit perpetua, vt iudicari possit valueritne matrimonium ipsorum, in qua sine dubio experientia, saepe fieri potest vt semen extra vas effundatur, cum quo nihilominus periculosius ea non approbat.

Octaua conclusio est, Culpam mortalem admittere foemina, quae statim post coitum mingit, aut quidquam aliud facit vt semen receptum expellat. Hanc Sanchez in eod. libr. 9. disp. 20. nu. 3. citatis alijs habet. Et probat: quia in eo sicut & in effusione extra vas, semen per se & ex intentione frustratur sine in quem a natura ordinatur.

De tertio deniq; modo, de quo iam egimus in cit. cap. 3. sect. 8. notandum est, grauius quidem increpandos esse coniuges qui commiscuntur seruat quidem vase legitimo, sed variato situ naturali: quia graue peccatu veniale admittunt: etiam si possint excusari a mortali, tanquam non frustantes semen sine suo: quod recipitur in matricem foemineam non quidem per descensum, sed per attractionem; siquidem in illa inest virtus naturalis semen ipsum attrahens, sicut in stomacho est naturalis vis cibum attrahens.

CAP. XLIV.

De sine requisito ad licitum matrimonij vsu.

SUMMARIVM.

- 336 De primo, secundo, & tertio sine matrimonij; qui sunt bonum pro is, bonum fidei, & bonum Sacramenti.
- 337 De quarto, qui est corporis sanitas.
- 338 De quinto, qui est vitatio fornicationis.
- 339 De sexto, qui est carnis delectatio.
- 340 Explicatio difficultatis, An peccet vtrens matrimonio, si sine delectationis gratia.

Multiplex finis esse potest vsus matrimonij: quoru primus est proles. 2. reddere debitum. 3. significatio vnionis Christi cum Ecclesia. 4. sanitas corporis. 5. vitatio fornicationis. 6. carnis delectatio, de quibus in genere nihil occurrit addendum ad antedicta lib. 12.

DE PRIMO autem illorum in particulari notandum est; Licitum esse actum coniugalem, relatum bonum proles, aut in bonum fidei: seu dum is exercetur gratia proles habenda, aut seruanda fidei alteri coniugi, reddendo ei debitum. Quam esse omnium Theologorum & vtriusque iuris interpretum sententiam Sanchez testatur lib. 9. disp. 8. sub initium: ratione addens ex parte quidem boni proles: quod cum Deus nihil illicitum instituire possit: instituerit autem matrimonium